

Dış Politikadaki Etkin Unsur:

Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Etkinliği

Bir uluslar arası ilişkiler aracı olarak kamu diplomasisi kavramı, özellikle 11 Eylül 2001'de Amerika'daki Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan saldırılardan sonra gerek akademinin gerekse de medyanın ilgisini çekmeye başlamıştır. Ancak, kamu diplomasisi kavramı sanıldığı gibi aksine yeni bir fenomen olmaktan ziyade geçmiş Birinci Dünya Savaşı yıllarına değin uzanan; köklerini Amerikan dış politikasında bulan bir kavramdır.

İletişimin ve ticaretin küreselleşmesi ile McLuhan'ın deyimi ile global köy haline gelen 21. yüzyılın dünyası, hızla gelişen teknolojinin istenmeyen sonuçları ile yüz yüze gelmek durumunda kalmıştır. Terörün ve terör ağlarının, filizlendiği bölgelerden bu teknolojiler aracılığı ile çıkararak "ulus aşırı" hale geldiği bu zamanda hükümetler güvenlik konusunda daha derinlikli çalışmalar yapmaya yönelmişlerdir. Hem akademik temelde hem de hükümetler temelinde ortaya çıkan ortak sonuç bugünün güvenlikten yoksun dünyasını daha güvenli bir yer haline getirebilmek için yapılması gerekenin sert gücü bir yana bırakıp yumuşak gücü devreye sokmanın gerekliliği olmuştur. Bir dış politika aracı olarak kamu diplomasisinin gereğinin ve öneminin altı çizilmiştir. Dünyaya barışı getirmenin yolunun silahlarla yapılan savaşlardan ziyade "kalpleri ve akılları kazanmak" için gösterilecek çabalardan geçtiği inancı giderek daha fazla taraftar edinmiştir.

Bu makalenin amacı kamu diplomasisi tarihine kısaca değindikten sonra, kavramın tanımı ışığında boyutlarını, kullandığı araçları inceleyip Türkiye'nin kamu diplomasisine yaklaşımını analiz etmek ve ülkenin kamu diplomasisine yaklaşımında bazı çözümler öne sürmektir. Günümüz dünyasında, Türkiye'nin uluslararası arenada daha sağlam bir yer edinmesini sağlamak akıllara ve kalplere hitap edebilme yetisinden geçmektedir. Diğer ülkelerin kamuoyunda saygıdeğer bir konum elde edilmesi kamu diplomasisinin etkin kullanımı ile mümkün olacaktır.

Kamu Diplomasisi Nedir?

Telekomünikasyon alanındaki devrim, beraberinde demokrasinin dünyaya yayılması ve pazar ekonomilerinin gelişmesi farklı ulusların halklarını merkezi bir konuma getirdi. Gerek hükümetler gerekse çok uluslu şirketler belirli amaçların tedariki için uluslararası sınırları da aşan iletişimi takip etmeye başladılar. Uluslar arası arenada kamuoyunun önemli bir konuma gelmesi, bir kavram olarak kamu diplomasisini tanımlamayı zorunlu hale getirdi.

Bugün açıkça gözlenmekte ki, resmi siyasi ilişkiler artık ulusal hükümetlerden ziyade aktörler ile sıkı bağlar içerisine girmektedir. Devlet düzeyindeki geleneksel diplomasiye halk-vatandaş düzeyindeki diplomasiye doğru bir değişim gözlenmektedir. Hükümetler arası görüşmeler yerini hükümetler ile yabancı hükümetlerin haklarına bırakmıştır.¹

Geleneksel diplomasi “farklı ulusların hükümetleri arasında siyasi ilişki kurmak suretiyle dış siyasetin hayata geçirilmesi” olarak tanımlanmaktadır.² Geleneksel diplomasi genellikle kapalı kapılar ardında yüksek düzeydeki hükümet görevlileri arasında gerçekleşirdi. Telekomünikasyon devrimi diplomasi paradigmasını değiştirdi. İletişimdeki bu ilerleme diplomasiyi yürütme şeklini de etkiledi: geleneksel metotlar terk edildi, geleneksel olmayan sektörler diplomasiyi etkilemeye başladı ve son olarak diplomasiye ivme kazandı.³ Tüm bu gelişmeler ve değişimlerin ışığında kamu diplomasisi kavramı ortaya çıktı. Geleneksel diplomasiye farklı olarak kamu diplomasisi yabancı kamuoyunun dış ilişkilerde önemli bir rol oynadığını tasdik eder ve bu kamuoyunu etkilemeye çalışır.

Kamu diplomasisi, bir hükümetin kendi ulusunun ideallerini, fikirlerini, kurumlarını, kültürünü aynı zamanda ulusal hedeflerini ve hali hazırdaki politikalarını yabancı kamuoyuna anlatmak için girdiği bir iletişim sürecidir.⁴ Kavrama ait ilk tanım 1965 yılında Tuft Üniversitesi Fletcher Hukuk ve Diplomasi Okuluna bağlı olan Edward Murrow Merkezi’nin başkanı olan Edmund Gullion tarafından yapılmıştır. Gullion’a göre kamu diplomasisi; “kamuoyu davranışlarının dış politika oluşumunda ve yürütmesindeki etkisidir. Geleneksel diplomasiye ötesinde uluslararası ilişkilerin farklı boyutlarını (diğer ülkelerdeki kamuoyunun etkilenmesi, bilginin ve fikirlerin akışı, ülkelerdeki çıkar gruplarının etkileşimi gibi) kapsar.”⁵

Amerikan Dışişleri Bakanlığı’na göre kamu diplomasisinin amacı yabancı aktörleri bilgilendirmek, cezp etmek ve etkilemek; aynı zamanda bir takım özel politikaların ve toplumsal konuların karşılıklı saygı ve anlayış bağlamında yönlenebileceği bir güven ilişkisi kurmaktır.⁶

Yukarıdaki tanımlara göre, kamu diplomasisinin ana fikrinin yabancı halklarla onların, dolayısıyla hükümetlerinin düşüncelerini etkileyebilmek adına doğrudan iletişime geçmek olduğunu ve bir ülkenin politikaları, eylemleri, ekonomik ve politik sistemleri hakkında

¹ Carl Botan, Vincent Hazleton (haz.), *Public Relations Theory*, London, LEA, 2006, s. 436

² Anna Tiedeman, “*U.S. Public Diplomacy in Middle East*”, Seminar on Geography, Foreign Policy and the World Order, 4 Mayıs 2004, s.4

³ Ibid s.4

⁴ Ibid s. 6

⁵ *The Neaman Document*, “*A Study on Israeli Public Diplomacy*”, Mart 2009, s. 26

⁶ *Strategic Goal 11: Public Diplomacy and Public Affairs*;
<http://www.state.gov/m/rm/rls/perfplan/2004/20495.htm>

olumlu bir imaj oluşturma çabası olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda, kamu diplomasisi Amerikan başkanının Rusya gezisi sırasında Rus gazeteciler için düzenlediği basın toplantısından Amerikan ve Avusturya üniversiteleri arasındaki öğretim görevlisi değişim programına kadar⁷ geniş bir eylem yelpazesini içinde barındırmaktadır.

Kamu diplomasisi çeşitli kanallar ve teknikler vasıtası ile gerçekleştirilir. Uluslar arası yayıncılık, bilimsel ve kültürel öğrenci değişim programları, burslar, sanatçıların ve entelektüellerin konferanslara, festivallere ya da sergilere katılması, ticari işbirliği, ortak derneklerin kurulması, bir dilin öğrenilmesi, kültürel merkezlerin kurulması kamu diplomasisi girişimleri arasında sayılabilir. Kitle iletişimi kanalları kamuyu doğrudan etkilemek için kullanılırken, kültürel kanallar daha çok kamuoyu üzerinde etkisi olacağı düşünülen kesime yöneltilmiştir. Öte yandan, kitle iletişimi güncel konulara odaklanırken, kültürel kanallar daha çok uzun dönem algıların oluşumu ile ilgilidir.⁸

Joseph Nye, kamu diplomasisini yumuşak gücün bir politikası olarak tanımlamaktadır. Sözlük anlamı olarak güç, başkalarının yapmayacakları bir şeyi yaptırabilme ve onları kontrol edebilme yeteneğidir. Başkalarını kontrol etme yeteneği sıklıkla belirli kaynaklara sahip olmak ile ilişkilendirildiğinden dolayıdır ki siyasetçiler ve diplomatlar gücü; “nüfusa, toprağa, doğal kaynaklara, ekonomik kuvvete, askeri kuvvetlere ve siyasi istikrara sahip olmak” olarak tanımlarlar.⁹ Bu anlamda güç, “uluslararası poker oyununda yüksek kâğıtları elinde bulundurmak” demektir.¹⁰

Geleneksel anlamda bir ülkenin büyük güç olma potansiyeli savaştaki etkinliği ve dayanaklılığı ile ölçülürdü. Günümüzdeyse, sadece askeri kuvvet ve fetih ile tanımlanan güç etkisini yitirmektedir. Uluslararası ilişkilerdeki güç kavramının tanımına yavaş yavaş ekonomik gelişmişlik, teknoloji, eğitim gibi olgular da dâhil edilmiştir. Günümüz dünyasında güç sermaye zenginliğinden bilgi zenginliğine doğru kaymaktadır. Bu bağlamda, bilgiye ve iletişim araçlarına yapılan vurgu artmaktadır. Böyle bir konjonktürde yumuşak güce verilen önem daha da artmıştır. Bu bağlamda yumuşak güç, İstenilen neticeleri elde etmek adına başkalarının güdülerini manipüle etmekten ziyade onları cezp ederek istediğini yaptırma kabiliyetidir.¹¹ Yumuşak güç insanları zorlamak yerine onlarla işbirliği yapar.¹² Yumuşak güç kullanırken manevi değerlere daha çok vurgu yapılır. Kültür, ideoloji, uluslararası kurumlar

⁷ Botan, Hazleton, “*Public Relations....*”, s. 438

⁸ Eytan Gilboa, “*Public Diplomacy: The Missing Component in Israel’s Foreign Policy*”, Israel Affairs, Vol.12, No.4, October 2006, s.717

⁹ Joseph S.Nye Jr., “*Soft Power*”, Foreign Policy, s.154

¹⁰ Joseph S.Nye Jr., *Amerikan Gücünün Paradoksu*, İstanbul, Literatür Yayıncılık, 2003, s.6

¹¹ Joseph S.Nye Jr, *Powers to Lead*, New York, Oxford University Pres, 2008, s.29

¹² Joseph S.Nye Jr, *Amerikan Gücünün Paradoksu*, s. 11

gibi olgular yumuşak güç kaynakları arasındadır.¹³ Nye aynı zamanda kültür, değerler ve tutumların hükümet politikası olarak kullanılmasının gerekliliğinin altını çizmektedir. Bu unsurlar göz önünde bulundurularak izlenecek bir kamu diplomasisi programı ülkelerin yumuşak gücünü ön plana çıkaracağı gibi yabancı kamuoyundaki hâkim algının olumlu yönde değişmesine katkı sağlayacaktır.

Bir kamu diplomasisi programı yürütürken dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biri, güvenilirliği sağlama potansiyeli olmalıdır. Örneğin, Amerika'nın Irak işgali sırasında gözaltına aldığı Iraklı esirlere Ebu Garip'te ve Guantanamo'da uyguladığı işkenceler "Amerikan değerleri" ile tutarsız hale geldiği gibi, Ortadoğu halkları arasında ikiyüzlülük olarak da algılanmaya başlamıştır. Bundan sonra, Amerika'nın Ortadoğu kamuoyuna hitap etmek adına kurmuş olduğu uydu kanalı Al- Hurra da hükümet programının propagandasının yapıldığı bir araç olarak görülmeye başlamıştır. Bir hükümet yabancı kamuoyu gözünde güvenilirliğini sağlama almadığı sürece, kamu diplomasisi araçları kültürel kaynakları yumuşak güce dönüştürmekte başarısız olacaktır. Kamu diplomasisinin etkisi harcanan paradan ziyade, algıların değişimi ile ölçülmektedir.¹⁴

Kamu Diplomasisinin Tarihi

Kamu diplomasisi uygulamalarının her ne kadar Amerika'da Birinci Dünya Savaşı sırasında başladığı genel kabul görse de, kamu diplomasisinin izlerini daha önceki dönemlerde de bulmak mümkündür. Fransa'nın Prusya savaşında aldığı yenilgiden sonra Fransız hükümeti bu savaşla sarsılan imajını düzeltmek adına 1883 yılında Alliance Française'yi kurmuş, bu kurum aracılığı ile dilini ve edebiyatını teşvik etmeyi amaçlamıştır. Böylelikle, Fransız kültürünün yurtdışındaki izdüşümü Fransız diplomasiinin vazgeçilmez bileşenlerinden biri haline gelmiştir.¹⁵ Birinci Dünya Savaşı kamu diplomasisi uygulamalarının ivme kazandığı bir dönem olmuştur. Almanya, İtalya ve en nihayetinde Amerika kendi gayelerini propaganda için bu kapsama giren uygulamalar başlatmışlardır.

1917 yılında Başkan Woodrow Wilson "Committee on Public Information" adlı bir kurum oluşturarak, başına gazeteci George Creel'i getirmiştir. Bundan sonra Creel Komitesi adını alan organizasyonun amacı Amerika'nın savaştaki amaçlarını dünya çapında bilinir hale

¹³ Joseph S.Nye Jr, "Soft Power", s.167

¹⁴ Joseph S.Nye Jr, "Public Diplomacy and Soft Power", The Annals of American Academy of Political and Social Science, Vol. 616, No. 94, 2008, s.101

¹⁵ Ibid, s. 96

getirmektir.¹⁶ 1920'lerde radyonun gelişmesi, hükümetleri yabancı dilde yayıncılığa yönlendirmiş, ilerleyen yıllarda gerek faşist gerekse de komünist hükümetler yabancı kamuoylarını etkilemek adına radyoyu etkin bir şekilde kullanmışlardır. 1930'ların sonunda Roosevelt yönetimindeki Amerikan hükümeti “kendi güvenliğinin başka ülkelerdeki insanlarla iletişime geçip onların desteğini sağlamaktan geçtiği” hususunda ikna olmuştur.¹⁷

Soğuk Savaş döneminde ise kamu diplomasisi dikkate değer bir önem kazandı. Bu dönem süresince kamu diplomasisi kavramı “kalpler ve akıllar için verilen savaş” algılandı. Nitekim Soğuk Savaş “düşüncelerin savaştığı” bir dönemdi. Amerika ve Sovyetler Birliği yürüttüğü programlarla yabancı kamuoyunu düşüncelerini dolayısıyla hükümetlerinin düşüncelerini etkilemeye ve lütufkâr bir imaj oluşturmaya çalıştı.

1950 yılında Başkan Truman amacı komünistlere Batı düşüncesi ve fikirlerini göstermek olan bir kamu diplomasisi kampanyası başlattı. “Hakikat Kampanyası” olarak lanse edilen bu programın konuşmasında Truman, özgürlüğün “emperyal komünizm” tarafından tehlikeye girdiğini, sürmekte olan mücadelenin her şeyden öte insanlığın akli için olduğunu ve komünist propagandanın ancak ve ancak gerçeklerin ortaya çıkarılması ile üstesinden gelinebileceğini; bunun içinse tüm dünyada duyulur hale gelmek gerektiğini dile getirmiştir.¹⁸

İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde kamu diplomasisi sadece komünist ülkelere yönelik olarak yürütülmemiştir. Totaliter ulusları demokratik yönetimle tanıştırmak adına da çeşitli kamu diplomasisi programları hayata geçirilmiştir. Bu, değişim programları, sosyal merkezlerin açılması, üniversiteler arası işbirliği aracılığı ile yapılmaya çalışılmıştır. Günümüzde de halen aktif olan, Amerika'da eğitim olanakları sunan Fullbright Programı bu çabaların bir ürünüdür. 1946'da Arkansas Senatörü olan William Fullbright adına oluşturulan bu programın amacı totaliter ülkelerdeki gençleri, uzmanları, sendikacıları, sanatçıları değişim programları yoluyla “özgürlük ve demokrasi” ile tanıştırmaktır.

Soğuk Savaş'ın bitimiyle kamu diplomasisine duyulan ihtiyaç sorgulanmaya başladı. Zira “düşman” yenilmişti ve “fikirler savaşında” özgürlük ve demokrasi komünizm karşısında “zafer kazanmıştı.” Bu dönemde gerek kültürel değişim programlarına gerekse de hükümetlerin yurtdışındaki imajına dönük çalışmalarına harcanan mesai, emek ve para en asgari düzeye indirilmiştir. 11 Eylül olayları uluslararası ilişkilerde yumuşak gücün ve kamu diplomasisinin yeniden keşfedilmesini sağlamıştır. “Teröre karşı mücadelede” sert gücün

¹⁶ Tiedeman, “*US Public Diplomacy.....*”, s. 8

¹⁷ Nye Jr, “*Public Diplomacy and...r*”, s. 97

¹⁸ Tiedeman, “*US Public Diplomacy...*”, s. 9

kullanılması, meseleye bir çözüm getirmeyince, bu mücadelenin karşılıklı anlayıştan geçtiğinin farkına varılmış ve kamu diplomasisi uygulamaları yeniden hayat bulmaya başlamıştır.

Özellikle Amerika ve İsrail bu doğrultuda çalışmalar yürütmeye başlamıştır. Amerika'daki son başkanlık seçimlerinde, yumuşak gücü öne çıkaran Barack Obama'nın seçilmesi, seçilir seçilmez ilk konuşmalarını ülkesinin sorunlu olduğu bölgeden, Ortadoğu'dan yapması, "Amerika'nın İslam'a düşman olmadığı" hususu üzerinde durması ve bölge halkına seslenmesi, Amerika'nın bu yeni dönemde kamu diplomasisine daha çok eğileceğinin göstergeleridir. Öte yandan, "teröre karşı savaşta" Amerika'nın yanında yer alarak, bunu bölgedeki yerini sağlamlaştırmak amacı ile kullanan İsrail de, Filistin'de yaptıkları ile dünya kamuoyunda olumsuz bir imaja sahip olmuştur. Özellikle 2008 Aralık'ta Gazze'de uyguladığı hukuk dışı politikalarla tüm okları üzerine çekmiştir. Bu imajı düzeltmek adına İsrail, kendi davasının "haklılığını" anlatan internet siteleri kurmuş, lehine olan yayınları desteklemiştir. "Life in Israel" adı altında başlattığı kamu diplomasisi kampanyası ile ülkenin yaşam tarzı, kültürü, tarihi ve turistik mekânları, üniversiteleri ile yabancı kamuoyunda İsrail hakkındaki olumsuz imajı düzeltmeye çalışmıştır.

Kamu Diplomasisinin Boyutları

Nye, kamu diplomasisini üç boyutta ele alır.¹⁹ Kamu diplomasisinin ilk boyutu günlük iletişimdir. En temel anlamda, bu boyut medyaya açık olmak anlamını taşımaktadır. Bir manada, günlük iletişim sayesinde ülkeler hikâyelerinin "kendi taraflarından" görünümünü sunarlar. Günlük iletişimde, hükümetler genellikle alınan kararları ulusal medyada paylaşıırken, yabancı medyayı göz ardı ederler. Kamu diplomasisinin ilk aşamalarından biriye yabancı medyayı da hedeflemektir. Bu aşamada, kriz yönetimi de önemli bir yer kaplamaktadır. Herhangi bir yayında çıkan eksik ya da yanlış bilgi, gerektiğinde hemen düzeltilebilmelidir. 11 Eylül saldırılarını takiben El-Cezire'nin Usame Bin Ladin'in Amerika'yı lanetleyen kasetlerini yayınlaması karşısında Amerikan hükümetinin tavrı bu yayını engellemeye çalışmak olmuştur. Bunun yerine Amerika, bir cevap hazırlayarak hem El-Cezire'de hem de diğer uluslararası yayınlarda bunu dolaşıma sokabilirdi. Böylelikle, medyada şeffaflık unsurunu da göz ardı etmemiş olurdu.

¹⁹ Bkz. J.S.Nye Jr., "Public Diplomacy and Soft Power"

Kamu diplomasisinin ikinci boyutu stratejik iletişimdir. Stratejik iletişimde önemli olan tutarlılığı sağlamaktır. Bunun içinse, stratejik mesajın ya da iletilmesi amaçlanan temanın, medyanın tüm unsurları tarafından yayılması gerekmektedir. Stratejik mesajlar genelde seri halinde devam eden olaylar ve mesajlar aracılığı ile güçlendirilir ve yayılır. Dolayısıyla, mesajın sürekli ve tutarlı olması en kritik noktalardan birisidir.²⁰

Kamu diplomasinin üçüncü boyutu ise, kavramın en önemli unsurlarından birini oluşturan uzun süreli ilişkilerin geliştirilmesidir. Bu ilişkiler anahtar rollerdeki aktörlerle uzun yıllar içerisinde burslar, değişim programları, eğitimler, seminerler, konferanslar ve medya aracılığı ile kurulur ve geliştirilir. Amerika bu tür programların başını çekmekle birlikte, son yıllarda diğer ülkeler de diğer ülkelerle ilişkilerini geliştirmek adına bu yönetime başvurmaya başlamışlardır. Japonya, her yıl kırk ülkeden 6 bin yabancı genci bir araya getirerek kendi dillerini Japon okullarında öğretmelerine imkân veren bir değişim programı hazırlamış; bir dernek kurmak suretiyle de Japonya'ya gelen ve gelenlerden eğitim alanlar arasındaki bağı ve arkadaşlığı korumaya çalışmıştır.²¹

Yukarıda ele alınan her üç boyut da kamu diplomasisi açısından hayati öneme sahip unsurlardır. Her biri, bir ülkenin yabancı kamuoyu nezdinde, doğru kullanıldığı sürece, olumlu bir imajın oluşumuna yardım eder. Hükümetlerin uyguladığı doğrudan kamu diplomasisi ile birlikte kamu diplomasisini doğrudan olmayan boyutta da ele almak mümkündür. Markalar ve bir ülkeye ait firmaların temsilcileri hükümet temsilcilerine göre halkın daha kolay ulaşabileceği konumdadır. Örneğin, Amerikan kültürünü yayan Hollywood ve Mc Donald's gibi kurumların kamuoyu üzerinde gözle görülebilir etkileri vardır. Televizyon yayınları da kamuoyunu dolayısı ile dış politikayı şekillendirmede etkili araçlardan biridir. Amerikan dizilerinin dünya çapında izlenilebilirliği, bu diziler aracılığı ile yayılan Amerikan değerleri, yaşam tarzı ve düşünce biçimleri kamuoyunu şekillendirmekle kalmadığı gibi, Amerika hakkında olumlu ve cezp edici imajın oluşturulmasına da katkı sağlamaktadır. Son yıllarda, Türkiye'de yayınlanan dizilerin Ortadoğu ülkelerinde büyük izleyici kitleleri tarafından beğeni ile izlenmesi de, bölge insanının nezdinde Türkiye hakkında olumlu bir imajın oluşmasına katkıda bulunmuş, bölgeden Türkiye'ye gelen turistlerin artmasına yardımcı olduğu gibi, netice olarak hükümet bazında ilişkilerin geliştirilmesinde de rol oynayan etkenlerden biri olmuştur.

Her ne kadar kamu diplomasisi sloganlara ve imajlara indirgenemese de, “nation branding” kavramı da kamu diplomasisi boyutlarına dâhil edilebilmektedir. Ham'ın deyişi ile

²⁰ Tiedeman, “*US Public Diplomacy...*”, s.7

²¹ Nye Jr., “*Public Diplomacy and Soft Power*”, s.102

bir ulusu marka haline getirmek, siyasi paradigmalarda modern dünyanın jeopolitiğinden ve güç kavramından post modern dünyanın imajlarına ve tesir gücüne doğru bir değişim anlamına gelmektedir.²² Kamu diplomasisinin çok daha karmaşık ve çok yönlü konularla ilgilendiği, dış politika kararlarının verilmesinde etkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda; kamu diplomasisini “nation branding” kavramına indirgemek hata olacaktır.

Kamu Diplomasisi Yöntemleri

Kamu diplomasisi her biri kendine özgü avantajları olan üç ayrı yöntem ile uygulanmaktadır. Bu yöntemlerin her biri ayrı ayrı farklı durumlarda kullanılabileceği gibi, üç yöntem kombinasyon halinde de uygulanabilmektedir. Kamu diplomasisi yöntemlerini monolog, diyalog ve işbirliği olarak sınıflandırmak mümkündür.

Bir ulus dünya halklarının onun nerede durduğunu bilmesini istiyorsa, bunu göstermek için en etkin araç şüphesiz hükümete ait bir doküman ya da bir söylev olacaktır. Aristoteles’in zamanından beri, retorik ve iletişim alanında çalışmalar yapanlar ülkeleri ve vatandaşları barışa, savaşa ve uzlaşmaya götürmede sözün/söylevin kapasitesini analiz etmişlerdir.²³ Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi ya da Mustafa Kemal Atatürk’ün Söylev’i bu tipolojide monolog olarak kabul edilebilir. Zira her ikisi de içerikte değişime izin vermemektedir ve belirli kişi/kişiler tarafından oluşturulmuştur.

Monolog farklı şekiller alabilir. Söylevler, başmakaleler, basın açıklamaları ile sinema, kitap, şiir gibi kültürel çalışmalar kapalı ve iletişimin tek yönlü modelleri olmaları sebebi ile monolog olarak değerlendirilir. Bir kamu diplomasisi yöntemi olarak monolog savunma için bir araç olarak da kullanılabilir. Tek yönlü iletişim akışında dikkatsizlikten kaynaklanan bir hatayı düzeltmek ya da cevaplamak bu uygulamanın içine girer. Cevapsız bırakılan her tek yönlü mesaj ise ulus aşırı ilişkilerin bozulmasına ve ulusal imajın sarsılmasına neden olur.²⁴ Dolayısıyla, savunma kamu diplomasisinde hayati bir öneme sahiptir.

Monolog kamu diplomasisinde hayati ve alternatif olmayan bir yöntem olmakla birlikte, sınırlılıkları vardır. Tek yönlü bir iletişim modeli olan monolog geri beslemeye (feedback) ve alıcıdan gelecek kritik cevaplara/dinlemeye fırsat sunmamaktadır.

²² Bkz. Peter Van Ham, “Place Branding: The State of Art”, The Annals of American Academy of Political and Social Science, Vol. 616, No. 126, 2008

²³ Geoffrey Cowan, Amelia Arsenault, “Moving From Monologue to Dialogue to Collaboration: The Three Layers of Public Diplomacy”, The Annals of American Academy of Political and Social Science, Vol. 616, No. 10, 2008, s.13

²⁴ Ibid, s.15

Diyalog, fikirlerin ve bilginin mübadele edildiği ve iletişimin karşılıklı ya da çok yönlü olduğu durumları ifade eder. Diyalogun sayısız formları ve seviyeleri vardır. Fikirlerin ve bilgilerin mübadelesi resmi toplantılarda gerçekleşebileceği gibi, akademik konferanslarda, talk show programlarında, interaktif internet sitelerinde ve kültürler arası sanat, spor projelerinde de gerçekleşebilir.

Son yıllarda kamu diplomasisi üzerine çalışan akademisyenler kültürler arası diyalog için bir “uluslar arası kamusal alan” oluşturulması gerekliliğinin altını çizmektedirler. İnsanlara kendilerini ifade etme ve duyulma fırsatı vererek, onları bir diyalog süreci içine sokarak, uluslararası bir kamusal alan meydana getirmek mümkün olabilecektir. Diyalog her ne kadar dış politika kararlarının ya da pozisyonlarının değişmesine doğrudan katkıda bulunmayacak olsa da, alternatif sesleri dinlemenin ve düşüncelere saygı göstermenin en azından uyuşmazlıkların iyileştirilmesinde etkili olacağını söylemek mümkündür. William Fullbrighth’ın da değindiği üzere “*düşünceleri anlayacak insanlara sahip olmak bir tane daha denizaltına sahip olmaktan daha fazla güvenlik getirir.*”²⁵ Buradaki vurgu hükümetlerin, bir ulusun pozisyonuna ya da sistemine katılmasalar bile, insanların “anlamasına” olan ihtiyacıdır.

Diyalogda önemli olan “dinlemek”tir. Hükümetler bunu yaparak, insanların duyduklarını ve kendilerinin de bir sesi olduğunu hissetmelerini sağlamış olurlar. Dinleme sayesinde hükümetler, yabancı kamuoylarından bilgi toplamakla ve onları harmanlamak suretiyle bu dataları politikalarını yönlendirmede ve daha geniş ve etkili bir kamu diplomasisi yaklaşımı oluşturmada kullanırlar. Öte yandan, iletişim, sosyal psikoloji ve siyaset bilimi alanındaki araştırmacılar doğru koşullar sağlandığı zaman, diyalogun sosyal bariyerler oluşturmada ve gruplar arasında iyi niyet beslemede birleştirici olduğunu öne sürmektedirler.

Bir kamu diplomasisi yöntemi olarak diyalog basmakalıp düşüncelerin bertaraf edilmesinde ve sosyal sınırların ötesinde ilişkilerin kurulmasında başat bir aktördür.

Gerek monolog gerekse de diyalog dış politikayı geliştirmek; karşılıklı anlayış ve saygı oluşmasını sağlamak ve ilişkileri kuvvetlendirmek açısından önemli araçlardır. Günümüzde başarılı bir kamu diplomasisi yürütebilmek için gerekli yöntemlerden birinin de işbirliği olduğu akademik çevrelerce dile getirilmeye başlanmıştır. Bugün işbirliği yabancı ülkelerin halklarını bir araya getirmede en etkili araçlardan biri haline gelmiştir. Dolayısıyla işbirliğinin, kamu diplomasisinin en önemli ve en etkili yöntemi olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

²⁵ Ibid, s.19

Kamu diplomasi yöntemi olarak işbirliği, değişik uluslara tabi kişilerin bir araya gelip yürüttüğü bir proje olabileceği gibi²⁶ uluslar arası hale gelmiş bir problemi ya da çatışmayı çözmek de olabilir. İşbirliği kişilerin birbirini tanımada, önyargıların ortadan kalkmasında önemli bir paya sahiptir. Nitekim ortaklaşa yürütölen kültürel ya da siyasi içerikli her proje karşılıklı saygıyı ve anlayışı pekiştirmekte; kişiler bazındaki bu olumlu gelişme hükümetler nezdinde de yankı bulabilmektedir. İsraili orkestra şefi Daniel Barenboim ve Filistinli yazar Edward Said tarafından kurulan Doğu Batı Divan Orkestrası işbirliği bağlamında güzel bir örnektir. Yaşları 13 ile 25 arasında değişen Musevilerden ve Müslömanlardan oluşarı orkestra dünya turları düzenleyerek konserler vermişlerdir. Bu işbirliği karşılıklı edinilmiş olumsuz imajların bertaraf edilmesine ve gençlerin birbirlerini “arkadaşlar” olarak görmelerine katkı sağlaması açısından önemlidir.

İşbirliğinden doğarı projelerin sosyal, ırksal, etnik ve ulusal kökenli bölünmelerin önüne geçilebileceği; demokrasinin kurulmasına yardımcı olabileceği; sosyal ve siyasi güvenin inşa edilebileceği ve etnik ve dini kaynaklı çatışmaların iyileştirilmesine katkıda bulunacağı muhakkaktır.

İşbirliğinin kamu diplomasisi programlarının yürütölmesinde açtığı yol, kamu diplomasisi kavramını yeniden tanımlamaya götürmüş; netice olarak “yeni kamu diplomasisi” kavramı literatüre girmiştir. Bu bağlamda, yeni kamu diplomasisi, dahili ve harici bilgi alışverişleri ile kültürel diplomasi, marketing ve haber yönetimi gibi kavramlar arasındaki geleneksel ayırımın görünmez hale geldiği yeni iletişim ve diplomasi faaliyeti olarak tanımlanabilir.²⁷

Geleneksel kamu diplomasisi hükümetler arası ilişkiler kurularak yürütölürken, yeni kamu diplomasisi hem devlet hem de resmi olmayan organlar tarafından yürütölebilmektedir. Bu organlar, sivil toplum kuruluşları, medya kuruluşları, dernekler, şirketler olabileceği gibi askeri ittifaklar ve terörist organizasyonlar da yeni kamu diplomasisi kavramı içerisine alınabilmektedir. Yeni kamu diplomasisi yumuşak güç kullanımını öngörür, iki yönlü iletişimi, bilgi yönetimini ve internet üzerinden imaj oluşumunu (e-imaj) içermektedir. Geleneksel kamu diplomasisi tek yönlü iken, yeni kamu diplomasisi diyalogu öngören iki yönlü iletişim üzerine kurulmuştur. Kamuoyunun bilimsel olarak ölçölebildiği ve ikna tekniklerinin kullanılabilindiği stratejik iletişim, yeni kamu diplomasisinin baz aldığı iletişim yöntemidir.

²⁶ Ibid, s.21

²⁷ Gilboa, “*Public Diplomacy: The Missing...*”, s. 718

Yeni kamu diplomasisi, hükümetlerin yeni teknolojileri uygulamaya soktukları bir alan haline gelmiştir. 2008 yılının sonlarına doğru Amerikan hükümeti işbirliğini özendirme ve mesaj kampanyaları organize edebilmek adına “çevrimiçi sosyal iletişim ağı” uygulamasına gitmiştir. Bu yeni trend Amerikan Dış İşleri Bakanlığı’na “Kamu Diplomasisi 2.0 Stratejisi” programı adı altında sokulmuştur. Bu bağlamda, programın şu girişimleri içermesi planlanmıştır²⁸:

- Kültürler arası diyalogu canlandırmak ve gençlerin demokrasinin anlamını ve araçlarını keşfetmesini sağlamak adına hazırlanmış videoların YouTube adlı paylaşım sitesinde dolaşıma sokulması
- Gençlerin Amerika’da eğitim imkânları ve değişim programları hakkında bilgi edinebileceği ve belirli kişiler ile iletişime geçebileceği bir internet sitesi oluşturmak
- Kamu Diplomasisinden Sorumlu Devlet Bakanı’na doğrudan soru ya da mesaj iletilmesini sağlayacak “blog forumları” oluşturmak

Bu programın içeriğinden de görülmekte ki, yeni iletişim teknolojileri, “yeni kamu diplomasisi” olarak adlandırılan dış politika uygulamasının bir aracı haline gelmiştir. Bu uygulama tanıtım kampanyaları ve hükümetlerin yabancı kamuoyu ile doğrudan iletişimi ile sınırlı olmayan; kültürler arası diyaloga, dolayısıyla işbirliğine açık olan kanallardan oluşan bir diplomasi yöntemidir.

YouTube gibi video paylaşım sitelerinin yanı sıra, Twitter adlı sosyal iletişim ağı da yeni kamu diplomasisinin insanları, grupları, yabancı kamuoylarını mobilize etmede vazgeçilmez bir aracı haline gelmiştir. Nielsen Online verilerine göre, Twitter ziyaretçileri yıldan yıla % 1,382 oranında artış göstermiş; Şubat 2008’de 475,000 olan ziyaretçi sayısı Şubat 2009’a geldiğinde 7 milyona ulaşmıştır.²⁹ Dünyanın her yerinden bu kadar çok kişiye aynı anda ulaşabilme imkânı ile Twitter, hedef kitlesi kişiler/kamuoyu olan kamu diplomasisinin vazgeçilmez uygulama alanı haline gelmiştir. Yeni kamu diplomasisi aracı olarak Twitter, mesaj kampanyaları başlatmak, yanlış haberleri düzeltmek, resmi görevlilerin açıklamaları hakkında gerçek zamanlı bilginin ulaşımını sağlamak yanında; protesto gruplarının mobilize edilmesinde ve buluşma günlerinin ve yerlerinin koordinasyonunda da etkin bir rol üstlenmektedir.³⁰

²⁸ Isabelle Kirova, “*New Developments in Public Diplomacy*”, Public Diplomacy Magazine, Sayı 1, Kış 2009, s. 6

²⁹ A. Berthold, “*New Developments in Public Diplomacy- New Technology and New Public Diplomacy*”, Public Diplomacy Magazine, Sayı 2, Bahar 2009, s. 5

³⁰ Ibid, s.5

Yeni iletişim teknolojilerinden etkin bir kamu diplomasisi aracı olarak yararlanan bir başka hükümet de İsrail hükümetidir. İsrail'in son Gazze saldırısı sırasında New York'ta bulunan İsrail Konsolosluğu bir blog sitesinde çevrimiçi düzenlediği "Vatandaşların Basın Konferansı" adlı program ile mümkün olduğu kadar çok yabancı kamuoyuna ulaşarak Gazze'de yaptıklarını meşrulaştırmaya çalışmıştır. Bu uygulama binlerce kişinin katılımını sağlamış ve basında geniş yer bulmuştur.³¹ İsrail hükümeti bu uygulamayı takiben Facebook adlı paylaşım sitesinde de kendine ait bir sayfa düzenleyerek İsrail kültürü ve yaşam tarzı hakkında kamuyu bilgilendirmeyi ve özendirmeyi amaçlamıştır. Bu iki uygulamaya bakıldığında, her ikisinin de, amacı İsrail'in mesajını kitlelere ulaştırmak olan, özenle hazırlanmış birer kamu diplomasisi uygulaması olduğu açıkça görülmektedir. İsrail 2006'da Lübnan'da Hizbullah ile girdiği savaşta yaşadığı "iletişim başarısızlıklarını tekrar yaşamayacağını kaydederek", İsrail Milli Enformasyon Müdürlüğünü kurmuş, YouTube aracılığı ile Gazze'de gerçekleştirdiği bombardımanları gerçek zamanlı olarak dünya kamuoyuna ulaştırmıştır. Tüm bu uygulamaların İsrail'in imajını olumlu yönde etkilediği ise büyük bir soru işaretidir. Nitekim İsrail tüm çabalarına rağmen geniş ölçüde tepki almış; her ne kadar İsrail hükümeti aksini iddia etse de Lübnan'ın ardından ikinci bir "iletişim başarısızlığı" yaşamıştır.

Kamu Diplomasisi ve Türkiye

Küreselleşme ile birlikte uluslararası ilişkilerde kamu diplomasinin önemi daha da artmıştır. Sert güç kullanımından yumuşak güç kullanımına doğru evrilen uluslararası politikada, kamu diplomasisi en etkin ve en hayati unsur haline gelmiştir. Bir dış politika stratejisi olarak hayati bir araç olan kamu diplomasisine Türkiye'nin kayıtsız kalması düşünülemez.

Ülkelerin çıkarlarını savunma, ülkelere meşruiyet sağlama ve dış kamuoyu oluşturma işlevleri ile kamu diplomasisi, "merkez ülke" olma stratejisi³² güden Türkiye'nin uluslararası toplumu etkilemek ve yönlendirmek adına yürütebileceği en önemli uygulamalardan birisidir.

Geleneksel Türk dış politikası, uluslararası ilişkilerde Türkiye'nin jeopolitik konumunu dikkate alan, Atatürk milliyetçiliğini benimsemiş ve onun pragmatizminden

³¹ Kırova, "New Developments...", s.7

³² Ahmet Davutoğlu, *Stratejik Derinlik*, Küre Yayınları, İstanbul, 2001

beslenen realist bir perspektife oturmaktadır.³³ Cumhuriyetin kurulmasını takip eden yıllarda Türk dış politikasının iki önemli düsturu bağımsızlık ve egemenlik iken, Soğuk Savaş döneminde Türkiye Sovyet komünizminden korunmak adına yüzünü Batı'ya dönmüş; Batıcı bir dış politika izlemiştir. Türkiye, 1990'ların başında yaşanan hızlı küresel değişime de ayak uydurmaya çalışmış ve bu bağlamda Türk dış politikası, “çok boyutlu” olarak adlandırılabilen dış politika stratejisi gütmeye başlamıştır. Bu dönemde, uluslararası ilişkilerde demokratikleşme, çoğulculuk, sürdürülebilir kalkınma, insani gelişme ve kültürler arasında karşılıklı anlayış, uyum ve hoşgörünün tesisi gibi konular önem ve öncelik kazanmış³⁴; Türk dış politikası da bu bağlama uygun olarak çok boyutlu stratejiler üretme ve uygulama uğraşısı içine girmiştir.

İletişim alanında yaşanan devrim ile mesafelerin kısaldığı, küreselleşmenin etkisi ile ekonominin bütünleştiği uluslararası ortamda işbirliği kaçınılmaz olarak giderek artmış; ilk önceleri güvenlik alanında kendini gösteren işbirliği, sosyal ve kültürel yaşam alanlarının da uluslararası boyut kazanması³⁵ ile giderek bu alanlarda da belirgin hale gelmiştir.

Küreselleşme sürecinde daha açık ve daha dinamik bir dış politika Turgut Özal döneminde izlenmeye başlamış; AKP döneminde bu süreç hızlanmıştır. Dış politika yapımında akademisyenlerin yer almaya başlaması yeni Türk dış politikasının olgunlaşarak kuramsal bir çerçeveye oturmasını sağlamıştır. Bu bağlamda yeni Türk dış politikası değişen çevresel şartlara karşı aktif tavır takınan; bölgesel ve küresel barışın sağlanmasında çözüm üretici inisiyatifler alan bir konuma gelmiştir.³⁶

Görüldüğü üzere yeni Türk dış politikası savaştan çok barışı öngören, çözüm için sert güçten ziyade diplomasiyi ve diyalogu öne çıkaran bir profil çizmektedir. Nitekim Türkiye'nin Filistin İsrail sorununun çözümünde arabulucu rol üstlenmekte istekli olması, İsrail'in bölge ülkeleri ile diyalog kurmasına ön ayak olması bu yeni profile uygun adımlar atmakta olduğunu göstermektedir. Öte yandan AKP döneminde hız kazanan diplomasi trafiği ile Türkiye hem bölgesel hem de küresel anlamda “merkez ülke olma” çabalarını yoğun biçimde yürütmüştür. Bir yandan bölgesel ve uluslararası kuruluşlarla ilişkilerini yoğunlaştırırken diğer yandan da ikili ve çok taraflı kültürel ilişkiler geliştirme ile yurtdışı tanıtım faaliyetlerine önem vermiştir. Türkiye meşruiyet sağlama ve dış kamuoyu oluşturma amacı ile yabancı ülkeler ile kültür, eğitim, bilim, basın-yayın, gençlik ve spor alanlarında

³³ Birol Akgün, “*Türk Dış Politikası ve Uluslar arası Örgütler*”, Akademik Ortadoğu, Cilt 3, Sayı 2, Mart 2009, s.4

³⁴ “Türk Dış Politikası: Genel Görünüm”, www.mfa.gov.tr (erişim: 18.09.2009)

³⁵ Tayyar Arı, “*Uluslar arası İlişkiler ve Dış Politika*”, Alfa Yayınları, İstanbul, 2006, s.82

³⁶ Akgün, “Türk Dış Politikası ve...”, s.3

işbirliği anlaşmaları imzalamıştır (Afganistan, Almanya, Arjantin gibi). Bununla birlikte, Türkiye’de eğitimi teşvik etmek adına yabancı öğrencilere hükümet bursları vermeye başlamış, belirli ülkelerde Türk Kültür Merkezleri ile Türkçe Eğitim Merkezleri açmıştır (Köln, Frankfurt, Saraybosna, Tahran, Kudüs gibi). Böylelikle Türk dış politikası Cumhuriyetin ilk yıllarında izlenen tarafsızlık politikasından, çok boyutlu ilişkiler kuran, dış kamuoyunu önemseyen, daha aktif ve daha dinamik bir dış politikaya doğru evrilmiştir.

Reformist bir lider olan Özal ile başlayan dinamizm, AKP döneminde Ahmet Davutoğlu’nun da açık etkisi ile zirveye ulaşmıştır. Davutoğlu’na göre, Türkiye’nin uluslararası arenada daha etkin ve başarılı olabilmesi için Cumhuriyet öncesi tarihini, özellikle de Osmanlı İmparatorluğu’nun farklı kültür ve dinlere saygı duyarak çok çeşitli halkları içine alma becerisini daha iyi anlaması gerekmektedir.³⁷ Bu bağlamda oluşturulacak bir dış politika vizyonu ise tarihe, kültüre ve felsefeye bakılarak geliştirilebilir. Böyle bir vizyon yumuşak gücü ön plana çıkararak, kültürel diplomasiye önem atfeden bir profil çizerken; uluslararası alanda ülkeye meşruiyet sağlayacak ve olumlu bir imaj ve kamuoyu oluşmasında katkı sağlayacaktır. Öte yandan, bu anlayışa sahip bir Türkiye kendi iç sorunlarını da çözebilecek dolayısıyla bu sorunlardan doğan olumsuz imajları da ortadan kaldırarak dış politikada daha da etkin hale gelecektir.

Türkiye’nin Kamu Diplomasisi: Başarısızlıklar

Türkiye’nin daha aktif bir kamu diplomasisi yürütmesinin önündeki engelleri iç ve dış faktörler olarak sıralamak mümkündür.

- İç Faktörler

- ◆ Bugüne kadarki kamu diplomasisi olarak adlandırılabilir uygulamaların genellikle “gecikmiş tepkiler, mazeretler ve özürlerden” oluşması
- ◆ Dış İşleri Bakanlığı bünyesinde “Kamu Diplomasisi Departmanı” yokluğundan kaynaklanan eksiklik
- ◆ Hükümet görevlilerinin yanlış ve kendi kendini baltalayan mesajlar kullanması

³⁷Richard Falk, “Türkiye’nin Şansı: Ahmet Davutoğlu”, Zaman Gazetesi, 13.09.2009

◆ Hükümet görevlilerinin muhaliflerine saldırmak amacıyla medyayı kullanması; kaldı ki bu kritik demeçler yurtdışındaki medyalarda yer aldığında Türkiye'nin imajını sarsmaktadır

- **Dış Faktörler**

- ◆ Yabancı medyanın haberleri taraflı bir şekilde yayınlaması
- ◆ Türkiye'nin yurtdışındaki imajının genelde "fikir odaklı" değil "olay odaklı" olması
- ◆ Türkiye hakkında yapılan haberlerin saptırılmış olması, dolayısıyla bu enformasyonlar önyargı ve basmakalıp düşünce bazlı dış kamuoyu oluşumuna neden olmaktadır

Türkiye'nin Kamu Diplomasisi: Çıkar Yol

♣ Türkiye'nin tanıtımı yapılırken belirli kriterlerin vurgulanması:

- İnsani yardım projelerine ortak olan bir Türkiye
- Sosyal ve ekonomik organizasyonlar ile global iş çevrelerinde varlığı hissedilen bir Türkiye
- İçerde ve dışarıda güçlü ve kurumsallaşmış sivil toplum örgütleri olan bir Türkiye
- Bilimde, teknolojide, sağlıkta ve tıpta üstün bir Türkiye

♣ Türkiye'nin belli başlı karakteristiklerinin altını çizen, hedef kitle odaklı, etkin ve güvenilir mesaj formatları hazırlamak

♣ Türkiye hakkındaki kilit bakış açılarını her ülke için ayrı ayrı tespit edip vurgulamak;

- Toplumlardaki majör süreçleri tanımlamak, bu bağlamda Türkiye'ye karşı oluşan tavır değişikliklerini tespit etmek
- Ülkelerdeki medya kullanımını, elit ve popüler kültürü mercek altına yatırmak
- Dış kamuoyunun Türk dış politikası ve küresel sorunlar hakkındaki görüşünü öğrenmek
- Mesajların iletilebileceği etkin kanalları tespit edip bunları Türkiye'nin kamu diplomasisi etkinliğinde kullanmak

-

♣ Dış İşleri Bakanlığı bünyesinde, her diplomatik misyonu takip edip denetleyecek bir kendi kendini denetleme birimi oluşturmak; örneğin ana akım medyayı takip edip

(manşetler, dış haberler, başyazılar) içerik analizleri yaparak Türkiye hakkındaki olumlu ve olumsuz tavırları belirlemek. Bu tür mekanizmaların değişik şekillerde uygulanıyor olduğu düşünülecek olsa da, bunları standart hale getirmekle ana akım medyada Türkiye hakkındaki tavırlar karşılaştırılabilecek, zaman içinde hangi yöne doğru değişim yaşandığı tespit edilebilecek böylelikle Türkiye daha etkin kamu diplomasisi kampanyalarını hayata geçirebilecektir.

♣ Radyo, televizyon, gazete gibi geleneksel medyayı kullanmaya devam etmenin yanında, yeni medyayı da göz ardı etmeyip bu mecraı da kamu diplomasisi uygulama araçları içerisine sokmak

♣ Kültür, akademi, medya, turizm ve endüstri gibi alanlardaki anahtar kişiler ve organizasyonlar arasındaki kişiler arası iletişimi toplantılar, mülakatlar, seminerler ve münazaralar aracılığı ile teşvik etmek ve kuvvetlendirmek

♣ Kişiler ve kurumlar aracılığı ile kamu diplomasisi tekniklerinin yürütülebileceği potansiyel kanalları tespit etmek

♣ Türkiye hakkında kasıtlı olarak sızdırılması muhtemel yanlış bilgilerin çürütülmesini sağlayacak bir takım kanallar meydana getirmek ve kriz durumlarını iyi yönetmeyi öğrenmek

♣ Türkiye'ye yönelik tehditlerin ve ülkeye uygun fırsatlar ve bunlar karşısındaki zayıflıkların ve yaptırım güçlerinin tespitinin ve tanımlanmasının yapılacağı sürekli birimler oluşturmak

♣ Türkiye'nin kamu diplomasisi uygulamalarını ölçecek ve geliştirecek bir protokol oluşturmak

Sonuç

Kamu diplomasisinin özellikleri göz önüne alındığında, bazı araştırmacılar kamu diplomasisi yerine, siyasal iletişimden ya da stratejik iletişimden bahsetmenin daha yerinde olacağını öne sürmektedirler. Ancak, kamu diplomasisi kavramı, anlam itibarı ile uygulanan aktivitelerin, devletlerin ve kişilerin kendilerini ve çıkarlarını ifade edip,

bunların anlaşılmasını sağlamada daha geniş bir sürecin parçası olduğu görüşünü kuvvetlendirmektedir.

Kamu diplomasisi, zamanla geçerliliğini kaybedecek olan bir fenomen olmaktan ve pazarlama, reklamcılık ve medya planlama gibi yeni tarz iletişim uygulamaları olmaktan ziyade, diplomaside geniş bir değişimin ifadesidir. Bu bağlamda göze çarpan, kamu diplomasisi ile birlikte diplomasi aktivitelerinin başka bir aşamaya geçiyor olmasıdır.

Görüldüğü üzere, kamu diplomasisi konsepti ile birlikte işbirliği odaklı bir diplomasi gelişmektedir. Bu model, diplomasinin geleneksel sınırlarını aştığı, iletişimin hükümetler arası, hatta diplomatlar arası olmaktan çıkıp uluslararası arenada söz sahibi olması muhtemel kişi ve kuruluşlara kaydığı, çok çeşitli iletişim ağlarının kurulmaya başlandığı ve çok boyutlu bir çevrenin oluştuğu yeni bir diplomasi biçimi öngörmektedir.

Türkiye bugüne kadar diğer pek çok ülke gibi kamu diplomasisi kavramını ihmal etmiştir. Geleneksel medyanın yerini uydu, internet ve ileri entegre hücre medyası gibi yeni bilgi taşıyıcılarının alması bilginin anında ulaşılabilirliğini sağladığı gibi, dünya aktörlerinin de bu mesajlara ve imajlara maruz kalma oranını daha da yükseltmiştir. Bu durum, bu teknoloji karşısında daha palanlı ve programlı hareket etmeyi, daha yenilikçi adımlar atmayı gerektirmektedir. Böyle bir dünyada, Türkiye artık yeni dış politika aracı olan kamu diplomasisini görmezden gelemeyecek duruma gelmiştir.

Türkiye artık yenilikçi bir kamu diplomasisi programı hazırlamalı, sert gücünün yanında yumuşak gücünü de devreye sokmalıdır. Son yıllarda Dış İşleri Bakanlığı bünyesinde atılan adımlar, bu yeni gelişmelerinin algılandığının ve bu doğrultuda hareket edilmesi gerektiğinin anlaşıldığını göstermekle birlikte; Türkiye henüz kurumsallaşmış ve planlı hareket eden bir kamu diplomasisi birimine sahip değildir. Türkiye, münferit ve sınırlı özel girişimlere bel bağlamamalı, kendi güvenilir kamu diplomasisi programını oluşturmalıdır. Yeterli bir kamu diplomasisi programının eksikliğinin, bugüne kadar Türkiye'nin eylem özgürlüğünü kısıtladığı ve onun stratejik amaç ve görüşlerini etkilediği muhakkaktır. Türkiye, stratejik opsiyonlarının daha fazla sınırlanmaması ve dış kamuoyunda daha olumlu ve saygın bir imaja sahip olabilmek ve politikalarının meşruluğunu sağlayabilmek adına kamu diplomasisine gereken önemi vermelidir.

Düzenli işleyen bir kamu diplomasisi sistemi oluşturmak geniş çaplı ve koordineli bir çabayı gerektirmektedir. Bunun için de ilk adımlar öncelikle Dış İşleri Bakanlığı ve Başbakanlık bünyesinde atılmalıdır. Hükümetler öncelikle yumuşak güç ve kamu diplomasisini göz ardı etmenin maliyetlerinin yüksek olacağını farkına varmalıdır. Bundan sonra yapılacak olan yurt dışındaki elçiliklerde örgütsel bir takım değişikliklere

gitmektedir. Her ülke için en uygun olan kamu diplomasisi programlanarak uygulamaya sokulmalıdır. Turizmden, medya ilişkilerine; kamu aktivitelerinden, akademik ve kültürel aktivitelere kadar kamu diplomasisinin etkin olacağı tüm alanlarda girişimlerde bulunulmalıdır.

Bu aşamaya gelmek için de profesyonel eğitime gereken öncelik tanınmalıdır. Etkin bir kamu diplomasisi programı ancak yüksek eğitilmiş, kalifiye kişiler tarafından koordine edilebilir. Dolayısıyla, Dış İşleri Bakanlığının tüm diplomatları ve elçiliklerde görevli olan temsilcileri kamu diplomasisi eğitiminden geçirilmelidir. Bu bağlamda, medya ile faydalı ilişkiler kurmayı, televizyondan ve radyodan dinleyicilere nasıl hitap edileceğini, muhalif kamuoyu ve tarafsız kamuoyu önünde nasıl konuşulacağını öğrenmelidir. Bunun dışında, Türkiye'deki üniversitelerde kamu diplomasisinin çalışılabileceği programlar açarak, bu alanda akademisyen yetiştirilmesine de başlanmalıdır.

Yabancı hükümetler tarafından gösterilen olumlu tavırlar ile kamuoyu tarafından gelen eleştiriler arasındaki; elit gruplar, kanat önderleri ve genel halk tarafından takınılan tavırlar arasındaki ve yabancı hükümetler tarafından kapalı kapılar ardında Türkiye'ye gösterilen olumlu tavırlar ile genel kamuoyundan gelen olumsuz sinyaller arasındaki ayrılıkların çok iyi bir şekilde tespit edilmesi kamu diplomasisi programlarının uygulanması açısından da hayattır.

Son olarak, kamu diplomasisinin kökten farklı kültürlerin arasındaki boşlukları doldurmada faydalı bir araç olduğu unutulmamalıdır. Kamu diplomasisi, sadece kriz durumlarında kullanılacak bir yöntem değildir. Uygulamaları ve nihayetinde elde edilecek sonuçlar açısından uzun süreli bir dış politika aracıdır.

Türkiye Kamu Diplomasisi Modeli

KAMU DİPLOMASİSİ HEDEFLERİ: DIŞ KAMUOYUNU ETKİLEMEK

Örneğin,

**Uluslar arası kurum ve kuruluşlar
Hükümetler, sivil toplum örgütleri,
Gruplar, kişiler, medya**

AMAÇ

- 1. Olumsuz imaja ve önyargılara karşı mücadele**
- 2. Yenilenme, Değişim, Değer Yaratma**

ARAÇLAR

OLUMLU İMAJLAR

► İhtiyath İlişkiler

Empati, Sempati, Gizli destek

► Kamusal Empati ve Sempati

Kamuoyu hareketlerini takip etmek

► Kamusal Manevi Destek

İyi niyet davranışları başlatmak

► Kamusal Kimlik

Resmi destek beyanlarında bulunmak

► Dayanışma İfadeleri

► Kişilerarası İlişkiler

SİYASİ DESTEK

► İhtiyath İlişkiler

Empati, Sempati, Gizli destek

► Görünür Ortaklıklar

Oy kullanma, ticaret

► Değişim Programları

Diplomatik, Resmi Ziyaretler,
Kültürel ve Ticari
Delegasyonlar

► **Anlaşmalar, Arabuluculuk**

Askeri, Ticari, Kültürel, Siyasi

► **Dayanışma Eylemleri**

İnsancıl aktivitelere katılım

► **Liderler arası açık kişisel**

İlişkilerin kurulması

KAYNAKÇA

AKGÜN Birol, “*Türk Dış Politikası ve Uluslar arası Örgütler*”, Akademik Ortadoğu, Cilt 3, Sayı 2, Mart 2009

ARI Tayyar, “*Uluslar arası İlişkiler ve Dış Politika*”, Alfa Yayınları, İstanbul, 2006

BERTHOLD Anna, “*New Developments in Public Diplomacy- New Technology and New Public Diplomacy*”, Public Diplomacy Magazine, Sayı 2, Bahar 2009

BOTAN Carl. , HAZLETON Vincent (haz.), Public Relations Theory, London, LEA, 2006

COWAN Geoffrey, ARSENAULT Amelia, “*Moving From Monologue to Dialogue to Collaboration: The Three Layers of Public Diplomacy*”, The Annals of American Academy of Political and Social Science, Vol. 616, No. 10, 2008

DAVUTOĞLU Ahmet, *Stratejik Derinlik*, Küre Yayınları, İstanbul, 2001

FALK Richard, “*Türkiye'nin Şansı: Ahmet Davutoğlu*”, Zaman Gazetesi, 13.09.2009

GILBOA Eytan, “*Public Diplomacy: The Missing Component in Israel's Foreign Policy*”, Israel Affairs, Vol.12, No.4, October 2006

KIROVA Isabelle, “*New Developments in Public Diplomacy*”, Public Diplomacy Magazine, Sayı 1, Kış 2009

Neaman Document, “*A Study on Israeli Public Diplomacy*”, Mart 2009

NYE Joseph S.Jr, “*Public Diplomacy and Soft Power*”, The Annals of American Academy of Political and Social Science, Vol. 616, No. 94, 2008

-----, Amerikan Gücünün Paradoksu, İstanbul, Literatür Yayıncılık, 2003

-----, “*Soft Power*”, Foreign Policy

-----, Powers to Lead, New York, Oxford University Pres, 2008

TIEDEMAN Anna, “*U.S. Public Diplomacy in Middle East*”, Seminar on Geography, Foreign Policy and the World Order, 4 Mayıs 2004

VAN HAM Peter, “*Place Branding: The State of Art*”, The Annals of American Academy of Political and Social Science, Vol. 616, No. 126, 2008

<http://www.state.gov>

www.mfa.gov.tr

www.publicdiplomacymagazine.org

www.publicdiplomacy.com

www.uscpublicdiplomacy.com